

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid sit Qualitas hujus Prædicamenti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

æquales vel inæquales dici possunt. De relatione autem, quam æqualitas & inæqualitas important pro formali quaeritur. An sint reales vel rationis? Ad quod h. cum distinctione: si ad relationem propriè dictam requiritur, quòd extrema necessaria existant sicut requiritur, tunc sunt reales quæ intercedunt, inter duas quantitates, quæ a parte rei sunt, ut inter duas quantitates palmares; sunt autem rationis, quando neutrum vel alterutrum extremum non est existens, & hæc ordinariè intercedunt inquantitates successivas motus & temporis, verbi gratiâ, in motu circulari primi mobilis, vel solis ab oriente in occidentem; & e contra: in quo constituitur duratio, quæ dicitur, hic annus est æqualis cum motu circulari præteriti anni; & inæqualis cum motu per unum tantum Zodiaci signum. Et quamvis Aristoteles hanc proprietatem vocaverit maximè propriam, quia universalitèr tam quantitati continuæ, quàm discretæ permanenti & successivè competit; Attamen proprietas quantitates continuæ permanentis intimior & proximior est.

Proprietas sexta est, scilicet esse impenetrabile, quia per hanc ipsam quantitatis rationem formalem explicavi, ad quam sequuntur omnes aliæ; nam esse divisibile mensurabile &c. præsupponunt extensionem localem impenetrabilitèr, unde ad eam sequitur, figura, & ubicabilitas. Figura enim exultat ex ordine quam partes dicunt ad se invicem situatæ in aliquo, & hanc vocat Scotus positionem de genere situs, unde data penetratione non manet figura, prout contingit cum corpore Christi in Eucharistia, in quo non est positio extrinseca de genere situs; benè tamen intrinseca seu ratio exigitiva extensionis localis cum impenetrabilitate. Fundatur etiam ubicabilitas circumscriptiva quæ corporibus competit, ratione quantitatis, unde vocatur etiam ratio essendi in loco circumscriptivè, subintellige cum impenetrabilitate, quia esse in loco circumscriptivè, prout dicit solam localitatem divisibilem corporibus per se competit, & ratio corporis de se est prior ratione quantitatis.

VI. *Secura est esse impenetrabile.*

DISPUTATIO V. DE QUALITATE.

Agunt plures Authores de relatione ante qualitatem, sequentes Aristotelem, qui etiam in Logica qualitati relationem præmisit: at tamen quinto Metaphysicæ exactionem servans ordinem, contrarium fecit, & immediatè post quantitatem egit de qualitate; sunt etenim semper cogitationes posteriores sapientiores prioribus. Et hoc valde congruo procedendi ordine. Nam minus regulate inter relativa immiscitur qualitas quæ de genere accidentium perfectissimum est: gratis suis verò sub uno grege educuntur absolutæ & sub alio relativa. Quare sit.

QUÆSTIO I.

Quid sit qualitas huius Pradicamenti?

Notandum quòd qualitas post Aristotelem tripliciter sumi possit: primò laxissimè, ita ut comprehendat omnes formas tam accidentales quàm substantiales, quæ possunt aliquod subjectum denominare quale, & hinc dicitur quòd differentia sit prædicabilis in quale quia quia ad quæstionem illam responderetur per modum adjacentis & accidentis, ut qualis est homo, est rationalis. Secundò modo potest accipi pro omnibus omnino accidentibus five absolutis seu respectivis quæ omnes prædicantur absolute in quale contingenter, ut patet tum ex dictis, tum per singula discurrendo; verùm tamen in his acceptionibus non est ad nostrum propositum, prout autem de qualitate hic agitur, sumitur pro aliquo particulari accidentali forma absoluta, quæ hoc prædicamentum constituit, quæ forma quidnam sit explicatum est difficillimum: tot etenim circumferuntur definitiones quasi, quot sunt definitores & authores qui de hac rescripserunt. Aristoteles eam descripsit, quod sit illud, quæ quales esse dicimur & per quam respondemus ad quæstionem, qualis res sit, quæ descriptio ordinariè ab omnibus reicitur; quia regulis bonæ definitionis & descriptionis caret; quia definitio est æque ignota ac definitum, quia esse qualem est esse affe-

ctum qualitate; ergò esse qualem, non est notius quàm ipse qualitas; cum aliud non sit quàm qualitate affectum esse, sicut non benè explicaret quis quantitatem per hoc, quòd diceret: est illa ratio qua quanti dicimur, aut albedinem esse eam formam quæ albi dicimur. Scotus de hac re ex professo non egit. D. Thomas dicit qualitatem esse dispositionem substantiæ, vel modum accidentalem substantiæ; verùm tamen insufficienter; quia quantitas est etiam dispositio substantiæ, & ubi, ac approximatior sunt modi accidentales substantiæ, quæ tamen non sunt qualitates. Hurtadus definit qualitatem esse accidens absolutum, non quantum; verùm tamen hæc definitio potius explicat, quid qualitas non sit, quàm quid sit; deinde non assignat sufficientem rationem specificam, quæ quietaret intellectum meum & deduceret me incognitionem ignoti. Iterum eodem modo potest etiam definiri quantitas, quòd accidens absolutum non quale, per quam definitionem non explicaretur tamen ratio formalis quantitatis, imò non tantum quantitas, sed etiam alia accidentia respectiva, si possent definiri. Mastrius & Belutus dicunt, quod qualitas sit accidens absolutum, ratione cuius subjectum qualificatum potest intendi & remitti: sed non explicant rationem universalem qualitatis quia multæ dantur qualitates, quæ non possunt intendi & remitti, ut sunt intellectiones & volitiones, species

cies intelligibiles, character baptis malis, deinde hæc est tantum proprietates subsequens qualitatem, ergo non potest per intensionem & remissionem congruè definiri, alioquin non esset ratio, cur non potius definiretur per habere contrarium, quod æque convenit qualitati ac posse intendi & remitti. Denique si per possibile & impossibile qualitas non posset intendi vel remitti, adhuc tamen posset verè esse qualitas, alii aliter opinantur, ut facilius esset, omnes refutare, quam aliquam adæquatam assignare, quare omisis pluribus aliis, unam proponam, quæ licet adæquata non fuerit, erit tamen qualitatis sufficienter explicativa, unde supponendo quod quantitas sit accidens absolutum, impenetrabile à substantiâ distinctum.

II.
Describitur
qualitas,

Dico I. Qualitas est accidens absolutum, penetrabile subjectum alterans illudque bene vel male afficiens. Hæc quoad r. p. est Pontii, quoad secundam Baronis, quoad tertiam P. Comptoni. Probatur Conclusio. Quia omnibus & solis qualitibus competit & distinguitur ab omnibus aliis quæ non sunt qualitates, nam per ly accidens distinguitur à substantiâ, per absolutum, cum quantitate quidem convenit & differt à relativis. Per particulam verò penetrabile à quantitate fecerunt quæ est formale principium extensionis localis impenetrabilis, per reliquas particulas explicantur effectus formales ipsius qualitatis, quia quæcumque qualitas subjecto advenit, illud alterat, & idem aliquid boni, vel mali confert, nam nulla est qualitas, sive materialis, sive spiritualis, quæ non aliquid boni Physici vel moralis, verbi gratiâ: sanctitatem, potentiam ad agendum ornatum ut characteres, vel mali, id est aliquid disconvenientis subjecto adferat, ut est calor respectu aquæ, dolor respectu animalis &c.

III.

Dices: Per particulam alterans, satis explicari rationem qualitatis, ergo superfluit posterior scilicet bene vel male afficiens subjectum. R. negando ant. quia alteratio etiam sit inter formas accidentales & ad respectivas, adeoque non esset ratio sufficienter distinguens illam & à substantiâ & à relatione, patet ant. quia subjectum alteratum per locum situm, habitum, actionem, passionem. De

Instabis. Illas alterationes non esse proprie dictas, ergo sola qualitas describitur bene per alterationem, patet ant. quia accipitur tunc pro mutatione subjecti ad quamcumque formam. Sed Contra: licet alterationes proprie dictæ non sint, per illam tamen particulam solam, et si significaret alterationem proprie dictam, non exprimitur ratio formalis constitutiva qualitatis ut sic, quia dantur multæ qualitates, quæ tamen subjectum proprie dictæ alteratione non alterant, nam propria dictæ alteratio est mutatio successiva ad qualitatem sensibilem contrariam, vel mediam, sed multæ qualitates tali alteratione non alterant, ergo si alterant, sufficit alteratio etiam improprie dicta: probatur minor, quia gratia, character, &c. sunt qualitates, sed ad illas non est mutatio successiva nec etiam sunt sensibiles, ergo. Deinde etiam plures qua-

litates sensibiles non sic alterant subjectum, ut patet de iis omnibus, quæ suas naturas necessario consequuntur, ut lux solem &c. Imò propter has instantias posui & addidi particulam bene, vel male afficiens subjectum, quia vidi, quod sola particula ista non sufficeret, addidi alterans, propter formas indifferentes, quæ videntur, nec bene, nec male afficere subjectum, quia nec sunt proprie convenientes, nec disconvenientes, & tales formæ sunt omnes habitus causati ab actibus indifferentibus, & ipsæ dispositiones, tum etiam quæcumque naturales, quæ nec petunt esse in subjecto aliquo nec, reculant.

Dices: Etiam contra particulam penetrabile, Albedo & nigredo sunt veræ qualitates, sed istæ non possunt se invicem penetrare, ergo malè additur penetrabile. R. dist. minorem: non possunt se invicem penetrare, quæ qualitates sunt præcisè: nego mi. quæ tales qualitates sunt in particulari, quæ ex ratione sua specifica dicunt repugnantiam: concedo mi. & nego consequentiam. Albedo ergo & nigredo non habent hoc ex generica ratione qualitatis, alioquin deberent etiam hoc habere dulcedo & albedo, quæ tamen ut experientia docet, sunt compatibles in eodem subjecto, ut patet de lacte & saccharo.

Instabis. Quantitas una potest etiam penetrari cum alia, ergo per hoc non distinguitur. R. dist. ant. naturaliter nego, supernaturaliter concedo ant. ergo non distinguitur qualitas à quantitate per penetrabile supernaturaliter secundum actum, transeat consequentia secundum exigentiam connaturalem, nego consequentiam, quia connaturaliter exigit quantitas non penetrari & qualitas penetrari.

Dico 2. Definitio qualitatis à Philosopho data potest aequaliter defendi, quod sit bona. Hæc videtur convenire cum Complut. reverà tamen non convenit, quia non dicit eam absolute bonam esse, quasi concretum esset notius suo abstracto, ut volunt Complutenses; sed alioquin posse inveniri modum, secundum quem sustineri possit, moveor ad hoc asserendum autoritate D. Augustini cap. 12. Categ. ubi sic ait: Nunc de qualitate tractemus, secundum ea quæ sunt, qualia dicuntur. Et postquam multa de qualitate & quali disseruisset, asseverando ab aliquibus pro eodem sumi consuevisse, tandem concludit sic: propterea, etiam nos eundem (Aristotelem) secuti, similia senserimus; quia ergo magnus Ecclesie Doctor Aristotelem tanti fecit & esse definitionem amplecti voluerit, & in tradita doctrina de qualitibus sequi; idèò pariter puto & concludo, posse eam aliquomodo defendi tanquam bonam. Quare nunc:

Modum declaro & probo, primò Conclusionem: Ideò definitio data bona non esset, quia ly quale esset æq; ignotum ac ipsa qualitas, sed hoc non improbat bonitatem ejus, ergo: probatur mi. quia major est certa, bene definitur genus per speciem, & species per genus, sed unum est tantum ignotum quam alterum, ergo non obstante, quod sit æq; ignotum quale, quam qualitas, definitio erit bona. Si dicas, ut communiter dici solet in illis defini-

tionibus, genus quidam non esse notius, quam species ex natura sua, bene tamen ex suppositione, tunc ego sic incho incho: quale non est notius ex natura sua, quam qualitas, bene tamen ex suppositione; ergo, si illa definitio speciei bona est, quia supponitur esse, jam notum quid sit a pari, poterit definitionem qualitatis bonam esse, quia, praesupponitur jam notum, quid sit esse quale. Incho secundo: Genus nec quidem ex suppositione potius esse notius quam species, ergo eadem est utrobique; ratio: probatur autem, quia si genus ex aliqua suppositione esset, notius esset: quia jam antea fuit definitum; sed hoc non est, ergo: probatur definitio prior, non poterat rem genus notum, quia etiam definitur per speciem, quae est ignota.

V. **Probatur secundo.** Bona esse definitio accidentis a Porphyrio tradita, quod sit illud, quod nec est genus, nec species, nec differentia, nec proprium, inest tamen subiecto; ergo ista definitio etiam poterit dici aliquantulum bona, probatur consequentia: Ideo bona est illa definitio accidentis, quia supponitur jam notum, quid sint caetera praedicabilia; sed potest etiam aliquis &c. potest aliquis scire, quid sit substantia, quid quantitas, & quid relatio? sed hoc supposito, si audiret hanc definitionem: *qualitas est, quae dicitur quales*, posset cognoscere, non esse aliquod praedicamentum ex enumeratis, & esse tamen aliquod praedicamentum; ergo ex tali suppositione bene explicaretur natura qualitatis & consequenter bona definitio. Et hoc probabile puto, quod Aristoteles intendit, & colligo ex modo tractandi in Logica, qui ideo notanter praemisit agere de relatione, antequam ageret de qualitate, ut cognitio illorum naturis tandem concluderet, qualitatem esse unum praedicamentum & nullum esse existens, quod autem in Metaphysica ordinem variaverit, ideo contigit, quia ex logicabilibus praesupponebat notam qualitatem, adeoque non fuit amplius necesse, praemittere relationem.

QUAESTIO III.

An Qualitas sit perfectior Quantitate.

L. **Partem affirmativam** cum Sco. to tenet Durandus Eucharistia dist. 12. q. 2. Capreolus, Soto, Oeccham ferrariensis 4. Contra Gentes c. 65. apud Covellum Schol. 2. quaest. 2. citanda cum qua

Dico: Qualitas ut sic, est perfectior quam quantitas. Hec est Doctoris 4. d. 12. q. 2. a. n. 9.

Probatur primo: Illud quod est principium agendi actione vera, reali, & non intentionali est perfectius, quam illud, quod non est tale principium; sed qualitas est principium agendi vera & reali actione, non vero quantitas; ergo qualitas est perfectior, quam sit quantitas: probatur mi. quia calor producit alium calorem, habitus effectivè concurrunt ad producendos actus &c. quantitas vero nihil producit; ergo.

Probatur secundo: Illud est perfectius, quod per perfectiones differentias con-

trahitur, sed qualitas contrahitur per differentias perfectiores, quam quantitas, ergo & ipsa erit perfectior; probatur mi. Illae sunt perfectiores differentiae, quae magis correspondent & accedunt ad Entium Ens perfectissimum, sed differentiae qualitatum sic correspondent, ergo probatur mi. In perfectissimo Ente est sapientia, volitio, intellectio, sed huic correspondent differentiae qualitatum, ergo; probatur mi. Qualitas contrahitur per intellectiorem & volitionem, sed intellectio & volitio in angelis & animabus magis correspondent perfectissimo Enti, non vero quantitas, quia haec non correspondet perfectiori enti magis quam imperfectiori, imò e contrario, quia perfectissimum Ens in quo est Quantitas, est corpus Christi & B. Virginis, sed his non correspondet major quantitas, quia major est in Elephante & aliis animalibus, quam in corpore Christi, vel Bmæ. Virginis, ergo.

Probatur Conclusio tertio.

Illud est perfectius, quo attingitur ultimus finis immediatè est perfectius illo, quo non sic attingitur; sed qualitate attingitur finis ultimus beatitudinis nostrae, ergo: probatur minor. Finis ultimus attingitur per visionem & fruitionem beatificam, tanquam per principium formale, quo attingendi, sed visio & fruitio sunt qualitates, ergo per qualitates attingitur finis ultimus, quantitas vero nullo modo concurrat ad attingendum eum finem.

Probatur Conclusio quarto.

Illud, quod competit alicui ratione alicujus perfectioris, est de se etiam perfectius quam illud, quod competit ratione alicujus imperfectioris; sed qualitas competit composito ratione alicujus perfectioris, quam quantitas, ergo est perfectior: probatur mi. quia qualitas competit composito ratione formae & quantitas ratione materiae; sed forma est perfectior, quam sit materia; ergo qualitas competit composito ratione alicujus perfectioris. Hae argumenta desumpta ex Doctore citato, qui etiam ibidem contra ponit aliqua argumenta, unde ex eodem etiam

Arguitur.

Quod est propinquius, perfectiori est simpliciter perfectius, quam illud quod non est sic propinquum; sed quantitas est simpliciter propinquior substantiae, quae est perfectissima, quam sit qualitas, ergo quantitas est perfectior qualitate: probatur mi. quia quantitas immediatè est in substantia, qualitas vero non nisi mediante qualitate, ergo quantitas est simpliciter propinquior. Sed h. distinguendo ma. si sit propinquius illi perfectiori secundum rationem illam, secundum quam est perfectius, concedo ma. si non sit propinquius illi perfectiori secundum rationem perfectioris, sed secundum aliam, nego ma. similiter dist. quantitas est propinquior substantiae materiali; concedo mi. substantiis spiritualibus & Enti simpliciter infinite perfectio, nego mi. & consequentiam. Itaque licet caelum possit dici Deo propinquius, quam homo, in ratione incorruptibilitatis; homo tamen simpliciter est caelo perfectior, quia imitatur Deum, secundum rationem perfectissimam intellectualem. Et sic

II.